

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

30 юни 1966 година*

По дело 61/65

с предмет преюдициално запитване от *Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen* (Нидерландия), отправено на основание член 177 от Договора за създаване на Европейска икономическа общност, постъпило в Съда, по висящото дело пред упоменатия съд между,

г-жа G. Vaassen (née Göbbels), (вдовица), пребиваваща в *Bardenberg*, (Германия),

и

управлението на *Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen*, (Нидерландия),

преюдициално решение относно тълкуването на Регламент (ЕИО) № 3 на Съвета относно социалните осигуровки на мигриращите работници (Официален вестник от 16 декември 1958 г., стр. 561 и последващите),

СЪДЪТ,

в състав: г-н Ch. L. Hammes, председател, г-н L. Delvaux и г-н W. Strauß (докладчик), председатели на състав, г-н A. M. Donner, г-н A. Trabucchi, г-н R. Lecourt и г-н R. Monaco, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Gand,
секретар: г-н A. Van Houtte,

постанови настоящото

Решение

I – Допустимостта на искането за тълкуване

Ответникът по основното дело заявява, че *Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf Heerlen*, (арбитраж на работническите фондове за минната промишленост, Heerlen), по-долу наричан „арбитраж“, не е съд или трибунал по смисъла на член 177 от Договора за ЕИО, и следователно не е компетентен да препрати на Съда въпрос съгласно този член, за тълкуване на някой от въпросите, определени тук.

* Език на производство то: нидерландски.

Арбитражът е правилно конституиран съгласно нидерландското право и е предвиден от Наредбата за работническите фондове в минната промишленост, която урежда отношенията между работническите фондове и тези, които се осигуряват от тях.

Съгласно условията в нидерландския закон за нетрудоспособността, задължителната осигуровка, уредена от този закон, не се прилага за лица, чиято пенсия за инвалидност или старост е уредена съгласно условията на друга схема, която има за цел да замести основната. Такова заместване ще се извърши, когато компетентните органи заявят, че заместената схема изпълнява правните изисквания и предлага достатъчно гаранции за изплащане на пенсиите. Аналогични разпоредби съществуват и за други клонове на социалното осигуряване. От това следва, че правилата и всякакви последващи изменения в тях трябва да бъдат одобрени не само от нидерландския министър, който отговаря за минната промишленост, но също така и от министъра по социалните въпроси и здравеопазването.

Задължение на министъра, отговарящ за минната промишленост, е да назначи членове на арбитража, да определи неговия председател и да утвърди неговия правилник за работа.

Арбитражът е постоянен орган, който отговаря за уреждане на споровете, определени в общи условия в член 89 от Наредбата за работническите фондове в минната промишленост и е обвързан от правилата на състезателната процедура, подобни на тези, които се използват в обикновените съдилища.

Накрая лицата, посочени от Наредбата за работническите фондове в минната промишленост, задължително са членове работническите фондове по силата на наредба, утвърдена от Съвета на минната промишленост (Mijnindustrialraad), орган, който е създаден съгласно публичното право. Те са обвързани да отнасят споровете между тях и техните осигурители до арбитража като съответен съдебен орган. Арбитражът е обвързан да прилага законовите норми.

В този случай въпросът дали разпоредби като в Наредбата за работническите фондове в минната промишленост са обхванати от Регламент № 3 на Съвета на ЕИО засяга тълкуването на тази наредба и тя трябва да се разгледа в контекста на първия въпрос, поставен от арбитража.

От споменатото по-горе следва, че арбитражът трябва да разглежда като съд или трибунал по смисъла на член 177 от Договора за Европейската икономическа общност. Следователно, искането за тълкуване е допустимо.

II – Същност

1. Първият въпрос, поставен от арбитража

Арбитражът иска Съдът да посочи дали разпоредбите на глава II на Наредбата за работническите фондове в минната промишленост относно фондовете при болест, управлявани от работническите фондове в минната промишленост, представлява „законодателство” в смисъла, в който терминът е използван в

Регламент № 3. Съдът по-нататък пита дали посочените разпоредби попадат в приложение Б от посочения регламент, под заглавието „Нидерландия” в подточка (i) и дали това приложение, следователно, се прилага за работниците, които не упражняват физически труд в нидерландската минна промишленост, се обхващат от споменатите по-горе разпоредби.

Съгласно член 177 от Договора за ЕИО, Съдът е единственият орган, който е оправомощен да постановява решения по тълкуването или законността на Договора и на актове на институциите на Общността, но няма правомощието да ги прилага към определено дело.

Съответно Съдът трябва да се ограничи до извличането от въпроса, зададен от арбитража, в светлината на фактите, представени от този трибунал, само на тези въпроси, които се отнасят до тълкуването на Договора и на Регламент № 3.

а) Във въпроса се пита дали разпоредбите, уреждащи осигуровките при болест за работещите и техните преживели съпрузи, изработени, и управлявани от институция, създадена съгласно частното право, могат да се разглеждат като „законодателство” по смисъла на Регламент № 3.

Съгласно член 1, буква б) от Регламент № 3, терминът „законодателство” означава всички закони, подзакони и други действащи разпоредби... от всяка държава-членка, които се отнасят до схемите за социално осигуряване и клоновете на социалното осигуряване, посочени в членове 2, параграфи 1 и 2 от настоящия регламент”. По този начин, по-специално, той има предвид схемите за социално осигуряване и клоновете на социалното осигуряване, които засягат социалните помощи при болест.

Изразът „действащи разпоредби” ясно цели да покрие схемите за социално осигуряване и клоновете на социалното осигуряване, които се управляват от институции, различни от публичните органи и които имат определена свобода на действие по отношение на последните.

Съгласно член 1, буква д) от Регламент № 3, „терминът „институция” означава...агенция или орган, който отговаря за прилагането на всички или на част от законодателството”.

Съпоставянето на термините „агенция” и „орган” дава да се разбере, че Регламент № 3 също се прилага за действащите разпоредби, уреждащи функционирането на институциите, създадени съгласно частното право, толкова повече, че те не са изрично изключени от никоя от разпоредбите на Регламент № 3.

Концепцията за „действащи разпоредби”, така приложена към правилата, които, докато се съставят и прилагат във формата на частно право и от органите, създадени съгласно частното право, се интегрират в схемата на социалното осигуряване на държавата-членка поради факта, че те са създадени, за да допълнят или за да заместят закони и подзакони нормативни актове относно социалното осигуряване. Очевидно е, че в Регламент № 3 се съдържа декларация относно неизключването от привилегиите на тези разпоредби на

схемите, които се управляват по начин, различен от този на държавата и които, поне в няколко държави-членки, обхващат голяма част от социално-осигурителните мерки.

Въпреки това, ответникът по основното дело твърди, че тези аргументи не могат да бъдат верни, дотолкова доколкото ако въпросните правила не бяха създадени, заинтересуваните лица не биха били задължително осигурени по силата на основната схема за социално осигуряване. До тази степен, посочените разпоредби не могат да се считат за заместващи основната схема за социално осигуряване. Ответникът също така твърди, че аргументите, посочени по-горе, не се прилагат за преживелите съпрузи на работниците, които са членували главно на основата на избор към органа, към който посоченият работник някога задължително е членувал.

Възражението, че г-н Vaassen би бил изключен от основната схема за социално осигуряване, не е релевантно, тъй като е ясно, че въпросът, който води арбитража при препращането на делото на Съда е дали обсъжданите правила са или не са част от специална схема по смисъла на член 2, параграф 2 от Регламент № 3.

Очевидно такава специална схема съществува, когато специфична група работници задължително са станали субекти на специален вид осигуровки по силата на публичното право. Освен това ответникът по основното дело явно схваща същественото от въпроса, когато в своите заключения заявява първо, че всички работници, които не упражняват физически труд в нидерландските мини, задължително се осигуряват по силата на член 33 от Наредбата на Mijndustrieraad от 3 септември 1952 г. относно условията на работа на стажантите и лицата, които не упражняват физически труд в мините (Nederlandse Staatscourant от 23 септември 1952 г., № 185), и второ, тъй като посочената разпоредба е създадена от компетентния публичен орган, тя принадлежи към сферата на публичното право. Въпреки това, когато трябва да се направи преюдициално запитване до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО, така като се случва по това дело, тогава националният съд е този, който трябва да провери дали условията, които се изискват за съществуването на една специална схема, са в действителност спазвани, така че действащите разпоредби, които са обхванати в специалната схема, да попадат под термина „законодателство”, така както е използван в член 1, буква б) от Регламент № 3.

Веднага след като се установи съществуването на специална схема, Регламенти № 3 и 4 се прилагат към тази схема в нейната цялост, включително всички разпоредби, които тя може да съдържа, относно доброволното и незадължително членуване на някога осигуряван пенсионер или негов преживял съпруг.

б) Във втората част от този въпрос, арбитражът иска Съда да каже дали нидерландската схема за осигуровки при болест в полза на работниците, които не упражняват физически труд в минната промишленост и техните семейства, попада в приложение Б от Регламент № 3, под заглавието „Нидерландия” на подточка (i), текстът на която е следният: „осигуровки при болест за минните работници (помощи в пари и в натура в случаи на болест или майчинство)”.

Ответникът по основното дело смята, че отговорът на този въпрос трябва да бъде отрицателен. Той заявява, че нидерландският текст на по-горната разпоредба използва за еквивалент на думата „работници” израза „минни работници” (Mijnwerkers), което за разлика от израза „Werknemers”(служители), се отнася само до работници, които упражняват физически труд и по този начин се изключват работниците, които не упражняват физически труд.

Дори да се предположи, че тълкуването на термина „минни работници” (Mijnwerkers) е правилно, което изглежда остава под съмнение, аргументите на ответника по основното дело по никакъв начин не могат да бъдат решаващи. Заглавието „Нидерландия” в приложение Б към Регламент № 3, споменава в буква а) най-общо осигуровките при болест, а в подточка (i) за осигуровките при болест на минните работници. По този начин, ако една специална схема за осигуровките при болест, както е определено по-горе, не попадне в обхвата на подточка (i), трябва да попадне в обхвата на буква а), която се прилага без разлика за всички „работници” („travailleurs”; „Arbeitskräfte” и „Arbeitnehmer”; „lavoratori”; „werknemers”) по смисъла на членове 48 - 51 от Договора за ЕИО, изрази, които също включват работещите, които не упражняват физически труд.

Заглавието „Нидерландия” в приложение Б към Регламент № 3 по този начин обхваща и основната, и специалната схема на социално осигуряване, даващи помощи при болест.

2. Вторият въпрос, поставен от арбитража

В своя втори въпрос, представен в случай че на първия въпрос се отговори положително, арбитражът иска Съда да посочи дали „преживелите съпрузи на работниците” имат правото на социалните помощи, посочени в член 22 от Регламент 3 и определени в края на член 22, параграф 2”:

- дори ако той постоянно живее на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира въпросната институция за осигуряване при болест;

- и дори ако законодателството, прилагано от тази институция, дава на посочения преживял съпруг само правото да бъде допуснат „за осигуряване, при условие че от фондовете при болест се възстановяват извършени разходи за медицинско обслужване, доставяне на медикаменти и гледане”.

а) Що се отнася до първата ситуация, описана в посочения по-горе въпрос, от контекста на решението, препратено до Съда, става ясно, че арбитражът всъщност иска да знае дали Регламент № 3 забранява на една институция за социално осигуряване да откаже да приеме преживелия съпруг на работник към доброволната схема за социално осигуряване при болест, само поради факта, че той постоянно живее в държава-членка, различна от тази, в която се намира въпросната организация.

Регламент № 3, член 22, параграфи 2 и 3 уреждат метода на отпускане на помощите при болест на „ползвателите на пенсията”, които се плащат съгласно законодателството на една или повече държави-членки, когато този ползвател

постоянно живее на територията на държава-членка, в която не се намира нито една от институциите, които отговарят за плащането на пенсията. Тези разпоредби безспорно обхващат случаите, когато осигуровката при болест естествено следва от правото на пенсия, което означава, когато съдържа, в известен смисъл, необходимите условия на пенсионна схема.

Посочените разпоредби логично предполагат, че осигуряването за болест не може да бъде прекратено защото заинтересованото лице е сменило своето постоянно жителство в държава, различна от тази или тези, в която/които се намират институциите, отговорни за плащането на въпросните помощи. Нещо повече, по-горното предположение се потвърждава от член 10, параграф 1 от Регламент № 3, съгласно който „пенсии... които са дължими съгласно законодателството на една или повече държави-членки, не могат да бъдат намалявани, изменяни, спирани, прекратявани или конфискувани поради факта, че ползвателят постоянно живее на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира институцията, която отговаря за плащането”.

От друга страна, член 22 не споменава изрично случая, при който принадлежността на ползвателя на пенсията към осигурителната схема при болест се урежда само на незадължителна основа. Следователно е необходимо да са разгледа дали, в духа на мълчанието на този член, той въпреки това се прилага и в такъв случай.

Съгласно условията на член 4, параграф 2 от Регламент № 3, неговите разпоредби се прилагат към „преживелите съпрузи на наемните работници или приравнени към тях работници, които са субекти на законодателството на една или повече държави-членки”. Основните условия, в които тази разпоредба е формулирана, показват, че прилагането на регламента не е ограничено до работници или техните преживели съпрузи, които са работили в няколко държави-членки или които работят, или са работили в една държава, докато живеят или са живели в друга. По този начин, Регламентът се прилага дори когато смяната на местожителството в друга държава-членка е била предизвикана не от самия работник, а от неговия преживял съпруг. Това тълкуване е в съответствие с духа на членове 48 - 51 от Договора за ЕИО, както и с този на Регламент № 3, който, в допълнение на защитата на мигриращите работници, *stricto sensu* предотвратява прилагането на териториалните разпоредби относно социалното осигуряване срещу работниците или техните преживели съпрузи.

Освен това, от Регламент № 3, член 9, параграф 1 следва, че този регламент се прилага без да се прави разграничение между „задължителната, доброволната или доброволно продължена осигуровка”. А от член 10, параграф 2 от този регламент, тълкуван заедно с приложение Д от него, следва, че във всеки случай, когато Регламентът предвижда съществуващите териториални разпоредби в националните правни системи да продължат да бъдат в сила, това е изрично отбелязано. Затова, дори когато принадлежността към осигурителната схема при болест за работник или негов преживял съпруг, който има правото на пенсия, е доброволно, Регламент № 3 забранява на националната институция да прекрати тази принадлежност поради това, че лицето, което има правото, е

променило своето местожителство в страна, различна от тази, в която се намира институцията.

б) Искането за тълкуване също разглежда въпроса дали член 22, който се отнася само до „социални помощи в натура”, се прилага относно осигуряването на медицинско обслужване, медикаменти и гледане, предоставени под формата на възстановяване на направени разноси.

Глава 1 на част III на Регламент № 3, озаглавена „Болест, майчинство”, която включва посочения член 22, различава „помощите в натура” от „паричните помощи”, без обаче да даде определение и на двата термина. Въпреки това е ясно, че терминът „помощи в натура” не изключва възможността такива помощи да могат да представляват плащания, направени от институцията длъжник. Затова е логично за такава институция да направи такива плащания в случаите, изрично посочени в член 19, параграф 5 от Регламент № 3 като „помощи в натура”, а именно снабдяване с „протези” и „основни приспособления”. Допълнителен момент е, че разпоредбите на споменатата глава 1 на част III на Регламент № 3, не прави разграничение между извършването на посочените плащания директно на заинтересованото лице и плащанията на трето лице. В заключение, член 18 от този регламент позволява тълкуването, че „парични помощи” са основно тези, които са предназначени да компенсират загубата на доходи от работниците по време на болест. По този начин се засяга напълно различна ситуация от тази, която се разглежда.

От всичките споменати по-горе фактори следва, че член 22 се прилага еднакво когато помощите като тези, които са посочени от арбитража, се дават под формата на възстановяване на направени разходи.

III - По съдебните разноси

Разходите, направени от Комисията на Европейските общности, която представи своето становище на Съда, не могат да бъдат предмет на възстановяване.

Доколкото това производство засяга страните по главното производство, то има характера на фаза в делото, висящо пред *Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf*, и решението относно съдебните разноси е от компетентността на този арбитраж.

По изложените съображения,

като се произнася по въпроса, поставен пред него за преюдициално заключение от *Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf*, с решение от 10 декември 1965 г., Съдът реши:

1. Правилата, уреждащи осигуровките при болест за работещите и техните преживели съпрузи, изработени и управлявани от институция, създадена съгласно частното право, тъй като са „действащи разпоредби”, попадат под термина „законодателство” по смисъл на член 1, буква б) и член 4 от Регламент № 3, когато споменатите разпоредби допълват или заместват

законите и подзаконовите нормативни актове, които създават основна или специална социално-осигурителна схема.

2. Заглавието „Нидерландия” в приложение Б към Регламент № 3 на Съвета на ЕИО обхваща и основната и специалната схема за социално осигуряване, предвиждащи осигуровките при болест за работници в минната промишленост, които не упражняват физически труд.

3. Съгласно Регламент № 3, институцията, която управлява осигурителната схема при болест, не може да откаже да даде придобивката от принадлежността към схемата, дори схемата да не е задължителна, на преживял съпруг на работник, който има правото да получи пенсия по силата на законодателството на държава-членка, ако причината за отказа е, че лицето, което има това право, живее постоянно в държава-членка, различна от тази, в която се намира спомената институция.

4. Член 22 от Регламент № 3 също се прилага за помощи, дадени под формата на възстановяване на направени разходи за медицинско обслужване, медикаменти и гледане

и обявява, че:

5. Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf следва да се произнесе по съдебните разноски.

Произнесено на открито съдебно заседание в Люксембург на 30 юни 1966 година.

Подписи